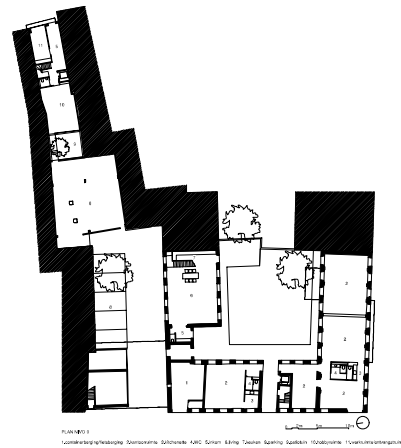

De katoenspinnerij
(Gent)

(2000–2006)

Lintstraat
(Leuven)

(2000–2003)

Contrapunt versus repetitie. Zo zouden wij ook de renovatie van de Katoenspinnerij p. 136 tot groepswoning in Gent kernachtig kunnen typeren. De bestaande spinnerij, met haar heldere structuur van bakstenen muren, stalen typeramen en gietijzeren kolommen, geheel in negentiende-eeuwse traditie, vormde de basis voor een oefening in stedelijke verdichting. Het pand plooit zich statig in een U-vorm om een binnentuin. Het rustige herhalende ritme van de ramen in de forse bakstenen muren verleent het geheel een sterke identiteit. De uitdaging moet meteen duidelijk zijn geweest: hoe de sereniteit van dit complex te bewaren of te herstellen en ondertussen de verschillende woonvertrekken van hedendaags comfort en een toegankelijke buitenruimte te voorzien. Een evenwichtsoefening, letterlijk want bij het toevoegen van een extra bouwlaag moest worden vermeden dat de bestaande structuur met gietijzeren kolommen acentrisch zou worden belast, waardoor ze onherroepelijk zou breken. Bovendien was de Katoenspinnerij een conceptuele oefening in ‘zichtbaar onzichtbaar’ worden, dus ook figuurlijk een evenwichtsproef: op het koord dansen tussen de wensen van monumentenzorg en de comforteisen van hedendaags wonen. Zo slaagden Coussée & Goris erin op bijna onzichtbare wijze, zonder de oorspronkelijke structuur van het gebouw geweld aan te doen, twee nieuwe trappen en liften een plaats te geven. De U-vormige plattegrond valt daardoor per verdieping uiteen in drie lobben waarin volwaardige appartementen kunnen worden ingericht.

Het complex kreeg op de derde verdieping een extra woonlaag: een lichte constructie in staal en hout, die werkt als een bekroning op de twee vleugels aan de straatkant van de U. Door handig te spelen met de dakvorm, het forse uitwerken van de dakgoot, verdwijnt de extra bouwlaag compleet uit het gezicht vanaf de nauwe belendende straten, en door de bestudeerde vorm werd ook vermeden dat de binnenkoer

Counterpoint versus repetition: that also sums up the renovation of the Cotton Spinning Mill [p. 136] in Ghent into a communal dwelling. The existing factory, with its lucid structure of brick walls, steel-framed standard windows and cast-iron columns, all traditional nineteenth-century features, formed the basis for an exercise in urban consolidation. The building is folded into a dignified U-shape around a courtyard. The gently repeating rhythm of the windows in the robust brick walls gives the whole building a pronounced identity. The challenge must have been immediately obvious: how could the serenity of this complex be preserved or restored, while providing the individual dwellings with modern comforts and an accessible outdoor space? It was a balancing exercise—literally so, for it was difficult to add an extra storey as this could place an asymmetric load on the existing structure with its cast-iron columns, which would inevitably fracture. The Cotton Spinning Mill was moreover a conceptual exercise in

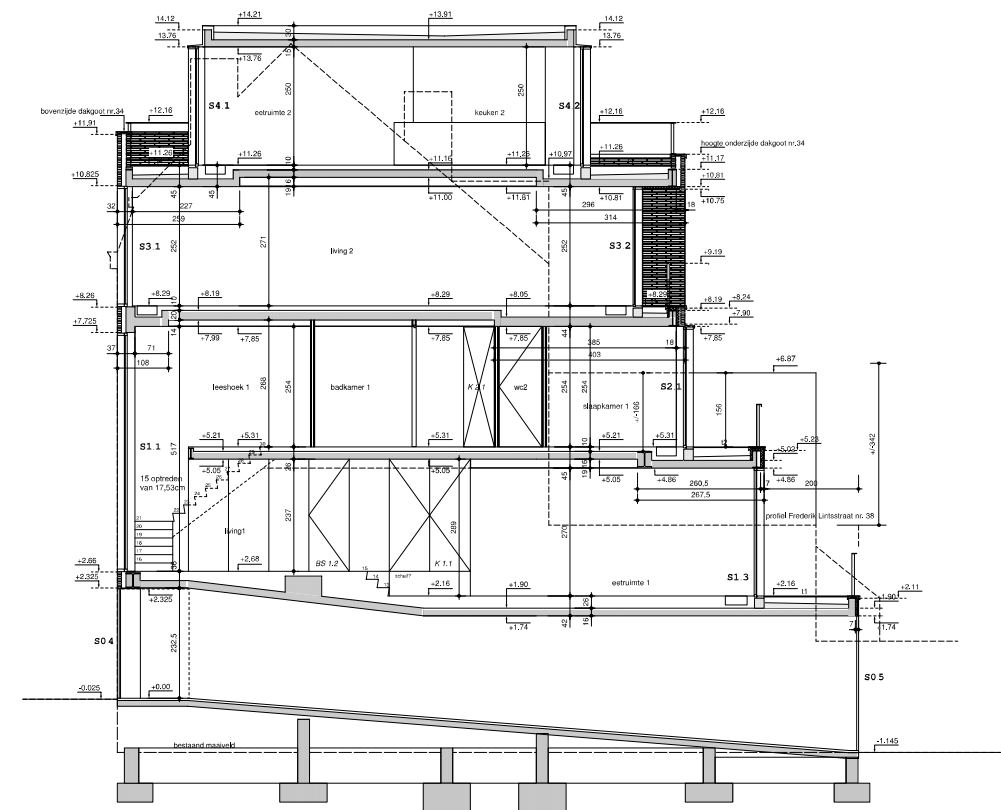
being ‘visibly invisible’, and in this sense it was also a figurative balancing exercise: walking the tightrope between the wishes of the heritage authorities and the comfort requirements of modern living. Coussée & Goris managed to find a place to stow two new staircases and lifts almost invisibly, without impairing the original structure. The U-shaped plan is consequently divided on each floor into three segments, each of which has room for a spacious apartment.

The complex did gain an extra, third, storey, a lightweight construction in steel and wood which crowns the two wings on the street side of the U. By cleverly playing with the roof shape and by ample dimensioning of the gutter, the architects made the new top floor completely out of sight from the narrow adjacent streets. The carefully considered form also ensured that the courtyard garden would not be deprived of sunlight. The reticent modelling of the roof volume does not alter the fact that the additional storey projects like a balcony over the adjoining

verstoken zou blijven van zon. De terughoudende modellering van het dakvolume neemt niet weg dat de extra verdieping als een balkon over de Napoleon Destanbergstraat hangt. Door deze kleine maar indrukwekkende ingreep krijgt de smalle straat een zekere monumentaliteit, en het appartement een ruim uitzicht over het stadslandschap.

In de loop van het ontwerpproces bleek al snel dat, om het hoofdvolume van de spinnerij zo gaaf mogelijk te behouden, noodzakelijkerwijs ook het aanpalende perceel bij het project moest worden betrokken. Net zoals in de Frederik Lintsstraat in Leuven de monumentaliteit van een negentiende-eeuws pand behoed kon worden door de toegankelijkheid te verbeteren en te organiseren via een smalle nieuwbouw, zo werd met een klein poortgebouw met studio's tegemoet gekomen aan het Gentse parkeerprobleem zonder de eigenheid van het hoofdgebouw aan te tasten. De Katoenspinnerij bewijst dat het succes van een stedelijk verdichtingsproject afhankelijk is van een kritische grootte en schaal. Uiteindelijk viel heel het ontwerp in zijn plooi en werd de ontsluiting optimaal dankzij het verwerven van een woning aan de Recollettenlei. Een parkeergarage op de begane grond werd handig onder het terras van het rijtjeshuis aan de Recollettenlei geschoven waardoor heel het project evenwichtig in elkaar haakte.

Het rijtjeshuis aan de Recollettenlei heeft veel weg van het rijtjeshuis in de Frederik Lintsstraat in Leuven. Maar terwijl de gevel in Leuven, met zijn compositie van drie verschillende ramen, een dialoog aangaat met het naburige herenhuis, wordt het Gentse huis gekenmerkt door grote ramen die als zwarte holten uit een natuurstenen massief zijn gesneden. In tegenstelling met de vlakke grafische kwaliteit van de gevel in Leuven, suggereert de plastische gevel in Gent massa en volume ten opzichte van

Napoleon Destabergstraat. This small but impressive tactic gives the narrow street a certain monumental quality, while giving the apartment a panoramic view of the city.

As the design process proceeded it soon became obvious that the adjacent property would have to be involved in the project in order to keep the main volume of the spinning mill as intact as possible. As in the Frederik Lintsstraat [p. 140] in Leuven, the monumentality of a nineteenth-century industrial building could be protected by improving and organizing vehicle access. Here a small new gatehouse containing studio flats helped alleviate parking problems that afflict Ghent, without impairing the character of the main building. The Cotton Spinning Mill proves that the success of an urban consolidation project depends on a critical size and scale. Eventually the whole design fell into place, while access was optimized by means of the acquisition of a house on Recollettenlei. A ground-floor parking garage was

cleverly built under the terrace of the row house, so integrating and balancing the whole project.

The row house on Recollettenlei has much in common with the row house in Frederik Lintsstraat in Leuven. But while the facade in Leuven, with its composition of three different windows, engages in dialogue with the adjacent town house, the one in Ghent features large windows which are deeply excavated into a natural stone mass. Unlike the flat, graphic quality of the Leuven facade, the sculptural facade of its Ghent counterpart suggests mass and volume in relation to the eighteenth and nineteenth-century facades of its neighbours on either side; yet it is this contrast, surprisingly, that ensures a harmonious street ensemble. The balustrades turn the deep window recesses into elegant balconies, echoing the historic balconies of the other houses on Recollettenlei. The first-floor balcony, which projects as a plane from the facade, reconnects the stepped building line of the houses to left and right. The plan of this new

row house is fairly conventional. Each storey is treated as an ensemble of rooms, with one room on the street side facing the River Schelde and the city, and one at the rear with a view of the internal zone.

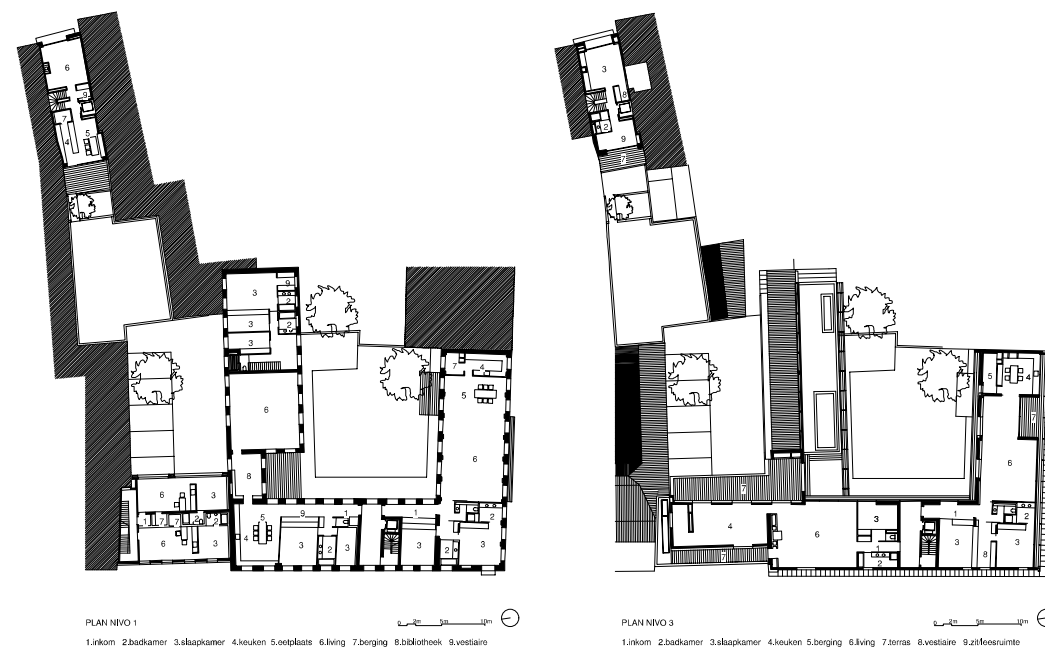
In this respect the house in Leuven, the actual precedent of the access solution for the nineteenth-century property, shows a much more spatially oriented approach. The longitudinal section drawing makes it clear that both the ground level and the interior spaces gain a three-dimensional component. It starts with the car and bicycle garage with its sloping floor and ceiling. This parking facility is moreover not a conventional closed garage, but an indoor/outdoor space which functions as a semi-public vestibule for residents and visitors. Replacing the conventional garage door with a wrought-iron gate gives the car park the status of a gallery as well as the graceful air of a carriage porch. The ground-floor storey is admittedly much lower than it would be for a classic nineteenth-century carriage porch,

but the wrought ironwork gives a glimpse of the courtyard garden from the street. The view is not so extensive that it invades the privacy of the rear of this new row house, which is built up in terraces so that each storey communicates with the garden. The plasticity of the space is expressed in full on the first floor, where the double-height ceilings and mezzanine level give the apartments the spaciousness of a dignified town house. By joining the building up to an existing town house, this small house has the considerable advantage that the lift also serves the nineteenth-century property. The architects in this way preserved the structure of the old house and made the construction of a lift financially feasible.

The building of this small apartment block was strikingly also responsible for a careful remodelling of the street image. At the same time, a nineteenth-century property was rescued from oblivion by an internal alteration. The new row house, with its balanced composition of large and small windows,

de achttiende- en negentiende-eeuwse gevels van de naburige panden, maar precies dit contrast zorgt verrassend genoeg voor een harmonisch straatbeeld. Het gebruik van balustrades maakt de diepte van deze raamnissen tot elegante balkons, naar analogie van de historische balkons aan de Recollettenlei. Het balkon op de eerste verdieping, dat als een vlak uit de gevel steekt, bindt dan weer de verspringende rooilijn van de huizen links en rechts. Het plan van dit nieuwe rijtjeshuis is vrij conventioneel: elke verdieping is als een ensemble van kamers opgevat, met telkens één kamer aan de straatzijde met uitzicht op de Schelde en de stad, en één kamer achteraan met uitzicht op het binnengebied.

In die zin toont de woning in Leuven — de eigenlijke gangmaker van de ontsluiting van het negentiende-eeuwse pand — een veel ruimtelijker aanpak. In de langssnede valt op hoe zowel het maaiveld als de ruimten een driedimensionale component krijgen. Het begint al bij de auto- en fietsenstalling met haar hellende vloer en plafond. Bovendien is deze autostalling niet zomaar een garage met blinde poort maar een binnen-buitenruimte die voor de bewoners en de bezoekers als een semipublieke vestibule fungeert. Door de klassieke poort te vervangen door een hekwerk krijgt de autostalling de status van een galerij en de gracieuze présence van een koetspoort. Deze gelijkvloerse verdieping is weliswaar veel lager dan zo'n klassieke negentiende-eeuwse koetspoort, maar door het smeedwerk wordt vanaf de straat een glimpzicht op de achterliggende tuin geboden. De blik reikt echter niet zo ver dat er inkijk is op de achterzijde van dit nieuwe rijtjeshuis, dat in terrassen is opgebouwd zodat elke verdieping met de tuin in contact staat. De plasticiteit van de ruimte komt helemaal tot uiting op de eerste verdieping, die door het dubbelhoge plafond en de mezzanine de omvang van een nobele stadswoning krijgt. Doordat het tegen een bestaand herenhuis

aan is gebouwd, heeft dit kleine huis als grote verdienste dat de lift ook dienst kan doen voor het negentiende-eeuwse pand. Hierdoor beschermden de architecten de structuur van het oude huis en maakten zij de bouw van een lift rendabeler.

Opvallenderwijs zorgde de bouw van dit kleine appartementenhuis ook voor een voorzichtige hertekening van het straatbeeld. Tezelfdertijd werd een negentiende-eeuws pand van de ondergang gered door een interne verbouwing. Het nieuwe rijtjeshuis speelt met een uitgebalanceerde plaatsing van grote en kleine ramen tevens geraffineerd in op de schaal van het grote herenhuis. Bovendien vertellen de ramen op zich iets over de indeling van het rijtjeshuis. Zo onthult het grote raam, dat als een tweedimensionaal balkon in de gevel is uitgesneden, de structuur van het duplex-appartement. De schaal van het monumentale raam in de gevel en de ruimtelijke *noblesse* die daardoor gecreëerd wordt in het interieur, het tuinzicht door de spannende betonnen ruimte van de autostalling, het opgaan van het metselwerk in de straatgevel, de interactie tussen appartementen en binnentuin — al deze leefkwaliteiten weerspiegelen de architectonische beheersing die uit elk detail spreekt.

responds in a refined way to the scale of the large town house. The windows in themselves say something about the internal organization of the row house. The large window, for example, which is cut into the facade as a two-dimensional balcony, discloses the structure of the duplex apartment. The scale of the monumental window in the facade and the spatial *noblesse* thus created in the interior, the glimpse of the garden through the exciting prestressed concrete space of the car park, the blending of the brickwork into the street facade, the interaction between apartments and the courtyard garden — all these residential qualities reflect the architectural mastery that speaks from every detail.

street

straat

street

straat